

Wymagania edukacyjne

Wiedza o społeczeństwie

Kl. VIII

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
DZIAŁ I. CZŁOWIEK, GRUPY SPOŁECZNE, RODZINA						
1.	Człowiekiem jestem...	<ul style="list-style-type: none">• Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę.• Wie, czym się zajmuje przedmiot wiedza o społeczeństwie.• Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne.	<ul style="list-style-type: none">• Potrafi podać przykłady nauk humanistycznych.• Rozumie zasady komunikowania się i je stosuje.	<ul style="list-style-type: none">• Wymienia elementy osobowości człowieka.• Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić.	<ul style="list-style-type: none">• Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie.• Opisuje elementy osobowości człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi.	<ul style="list-style-type: none">• Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się.
2.	Człowiek jako istota społeczna	<ul style="list-style-type: none">• Wymienia najważniejsze potrzeby człowieka.• Wymienia kilka przykładów ról społecznych, które odgrywa.	<ul style="list-style-type: none">• Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych – biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych.• Wyjaśnia pojęcie socjalizacja.• Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne.	<ul style="list-style-type: none">• Charakteryzuje człowieka jako istotę społeczną i podaje stosowne przykłady.• Wymienia różne rodzaje więzi społecznych.• Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne.	<ul style="list-style-type: none">• Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem ich podziału.• Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji.• Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych.• Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne.	<ul style="list-style-type: none">• Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu relacji społecznych.• Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
3.	Zbiorowości i grupy społeczne	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym są zbiorowości społeczne. • Wie, czym są normy grupowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym są grupy społeczne. • Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe. • Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna sposoby rozwiązywania konfliktów. • Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne. • Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym. • Charakteryzuje różne sposoby podjęcia decyzji w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony. • Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy. • Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne. • Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu.
4.	Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa rodzina. • Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje rodzinę jako grupę społeczną. • Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę. • Zna prawa i obowiązki rodziców i dzieci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę. • Analizuje wartości ważne dla rodziny. • Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci. • Zna współczesne typy rodziny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci.
5.	Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody gospodarstwa domowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania budżetem domowym. • Rozumie pojęcie deficytu budżetowego i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa. • Potrafi zaplanować i rozpiścić zrównoważony budżet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej. • Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
DZIAŁ II. SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNA, LOKALNA I REGIONALNA						
6.	Samorząd szkolny	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi scharakteryzować klasę szkolną. Opisuje życie społeczności szkolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma samorząd szkolny. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest samorządność, podaje przykłady rodzajów samorządów. Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni szkoła. Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd. Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie. Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie procedur demokratycznych w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.
7.	Prawa i obowiązki ucznia	<ul style="list-style-type: none"> Zna prawa i obowiązki ucznia. Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu. 	<ul style="list-style-type: none"> Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły. Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia. Wymienia akty prawa szkolnego, w których zapisane są jego prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia. Potrąfi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych. Potrąfi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane. Przedstawia sposoby dochodzenia praw, które zostały naruszone. 	<ul style="list-style-type: none"> Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują.
9.	Moje miejsce na ziemi	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, czym są mała ojczyzna i region. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne. Wymienia tradycje i obyczaje swojej społeczności regionalnej.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
10.	Samorządy terytorialne, lokalne i regionalne	<ul style="list-style-type: none"> • Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. • Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych. • Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu. • Wskazuje w których urządach można załatwić wybrane sprawy. • Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez e-urząd. • Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego. • Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi.
11.	Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia problemy społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest kapitał społeczny. • Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych. • Potrafi wyjaśnić, czym jest budżet obywatelski. 	<ul style="list-style-type: none"> • Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych. • Wskazuje przyczyny problemów swojej społeczności lokalnej. • Próbuje wskazać sposobnych ich rozwiązania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych. • Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i gmin. • Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.
DZIAŁ III. WSPÓLNOTY NARODOWE, ETNICZNE I OBYWATELSKIE						
12.	Narodowość a obywatelstwo	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zna obowiązki obywatelskie zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia czynniki narodotwórcze. • Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową. 	<ul style="list-style-type: none"> • Przedstawia genezę współczesnych narodów. • Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
13.	Inni u nas – o mniejszościach narodowych i etnicznych	<ul style="list-style-type: none"> Odróżnia mniejszości narodowe od mniejszości etnicznych. Wskazuje różnice pomiędzy migracją a uchodźstwem. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce. Wyjaśnia, co to jest Polonia. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce. Określa miejsca zamieszkania mniejszości w Polsce. Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa. Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia grupę posługującą się językiem regionalnym. Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa. Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną.
14.	Różne oblicza patriotyzmu	<ul style="list-style-type: none"> Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>. Wymienia i opisuje polskie symbole narodowe. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przekłady zachowań patriotycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest patriotyzm. Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje genezę polskich symboli narodowych. Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną.
15.	Umiejętności i cnoty obywatelskie	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia cnoty obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje cechy dobrego obywatela. 	<ul style="list-style-type: none"> Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory postaw obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> Określa znaczenie cnot i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym. Wymienia umiejętności społeczne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne wzorce działań obywatelskich. Opisuje różne formy aktywności społecznej.
16.	Działania organizacji pozarządowych	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, czym jest społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego. Opisuje aktywność społeczną Polaków. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego. Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.
17.	Aktywność obywatelska młodych	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia na czym polega wolontariat. Wie czym są organizacje pożytku publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających młodych ludzi. Wymienia ich najważniejsze cele. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby młode. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje różne formy wolontariatu. Opisuje różnorodne formy działalności młodych osób. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości. Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
18.	Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym jest etyka. Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia cechy etyki zawodowej. Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi wyjaśnić pojęcia: <i>mobbing, lobbying, nepotyzm, korupcja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych. Opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej. Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań.
DZIAŁ IV. USTRÓJ DEMOKRATYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ						
19.	Państwo i jego funkcje	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest państwo. Zna najważniejsze cechy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia podstawowe funkcje państwa. Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne funkcje państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje elementy tworzące państwa. Opisuje najważniejsze cechy państwa. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje funkcje państwa. Opisuje zadania, które powinno realizować państwo.
20.	Fundamentalne zasady demokracji	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi określić, gdzie i kiedy narodziła się idea demokracji. Wie, czym jest demokracja bezpośrednia i demokracja pośrednia (przedstawicielska). 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze zasady demokracji. Wie, czym jest referendum. Potrąfi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia zasadę trójpodziału władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, czym jest demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad. Potrąfi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji. Podaje zasady organizacji referendum. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje zasady demokratyczne.
21.	Konstytucja jako najważniejszy akt prawny	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest konstytucjonalizm. Wie, czym jest preambuła. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji. Wie, czym jest i dlaczego został powołany Trybunał Konstytucyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji. Analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje. Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia historię konstytucjonalizmu. Potrąfi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie. Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
22.	Partie polityczne	<ul style="list-style-type: none"> • Wie czym jest zasada pluralizmu politycznego. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny. • Wyjaśnia pojęcie koalicji rządowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe. • Wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia funkcje partii politycznych. • Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi. • Wymienia najważniejszy cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ocenia różne systemy polityczne. • Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi.
23.	Jak działa demokracja przedstawicielska: sejm i senat	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej. • Wymienia cechy demokratycznych wyborów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest czynne i bierne prawo wyborcze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wymienia najważniejsze instytucje sejm i senatu. • Potrafi wymienić kilka kompetencji sejm i senatu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej. • Opisuje cechy demokratycznych wyborów. • Opisuje wskazaną funkcję parlamentu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone. • Opisuje, jak działa polski parlament.
24.	Władza wykonawcza: Prezydent RP i Rada Ministrów	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, czym jest republikańska forma rządów. • Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce władzę wykonawczą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie. • Odszukuje i opracowuje informację o aktualnie urzędującym prezydencie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów. • Podaje przykłady kompetencji prezydenta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów. • Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP. • Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd. • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>. • Przedstawia kompetencje Rady Ministrów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wie, na czym polega dualizm władzy wykonawczej w RP. • Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta. • Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta. • Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
25.	Władza sędziowska	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia zasadę państwa prawa. 	<ul style="list-style-type: none"> Zan strukturę sądownictwa powszechnego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym zajmują się sądy powszechne i trybunały. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady naruszania zasad państwa prawa. Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sędziowskiej. Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.
DZIAŁ V. ŚWIAT, EUROPA						
26.	Organizacje międzynarodowe	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia państwa należące do NATO. Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność, współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia. Określa okoliczności powstania ONZ i NATO. Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO. Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ.
27.	Cele i zasady działania Unii Europejskiej	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne cele UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi wymienić państwa członkowskie UE. Wymienia najważniejsze instytucje UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem UE, uzasadnia swój wybór. 	<ul style="list-style-type: none"> Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki rozwoju UE. Zna zadania najważniejszych instytucji UE.
28.	We wspólnej Europie	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne cele UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze instytucje UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia podstawowe prawa obywateli Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych. Podaje przykłady programów finansowanych z UE. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrąfi podać liczbę polskich eurodeputowanych. Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
29.	Problemy współczesnego świata	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia, czym jest zjawisko globalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata. Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. 	<ul style="list-style-type: none"> Charakteryzuje globalne problemy ekonomiczne i demograficzne. Znajduje i opracowuje informacje o konfliktach toczących się na świecie. Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami. Opisuje zjawisko terroryzmu. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje globalizację w różnych aspektach. Przedstawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.
DZIAŁ VI. PRAWA CZŁOWIEKA, NIELETNI WOBEC PRAWA						
30.	Jak kształtowały się prawa człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje, z czego wynikają prawa człowieka. Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje źródła ludzkiej godności. Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> Omawia cechy praw człowieka. Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka. Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka. Charakteryzuje pojęcie godności, różniąc godność osobową człowieka od godności osobistej. Na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści. 	<ul style="list-style-type: none"> Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka. Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.
31.	Prawa człowieka zapisane w <i>Konstytucji RP</i>	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji. Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami. Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>. Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
32.	Ochrona praw człowieka	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni Rzecznik Praw Obywatelskich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce. Wymienia organizacje pozarządowe działające na rzecz ochrony praw człowieka. Opisuje działania Rzecznika Praw Dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich. Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka. Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>. Podaje przykłady naruszania praw dziecka. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi przedstawić sposób złożenia wniosku do RPO. Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka. Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym.
33.	Uprawnienia policji i służb porządkowych	<ul style="list-style-type: none"> Zna najważniejsze zadania policji i służb porządkowych. Wie, na czym polega przymus bezpośredni. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego. Wymienia podstawowe rodzaje przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą.
34.	Młodzi ludzie w kontakcie z prawem	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, czym jest przemoc rówieśnicza. Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi wymienić różne typy przestępstw. Wie, jaki sąd rozpatruje sprawy nieletnich. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję. 	<ul style="list-style-type: none"> Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią. Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za czyny karalne w zależności od wieku. Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.
DZIAŁ VII. W ŚWIECIE MEDIÓW I INFORMACJI						
35.	Media we współczesnym świecie	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym są środki masowego przekazu. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia różne rodzaje mediów, dzieląc je na: pisane, audiowizualne i interaktywne. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia funkcje mediów. Wyjaśnia pojęcie czwartej władzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne rodzaje mediów. Wyjaśnia, dlaczego media są nazywane czwartą władzą. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje różne funkcje mediów. Opisuje, jaką rolę odgrywają media we współczesnym społeczeństwie. Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i>.

Nr lekcji	Temat lekcji	Ocena dopuszczająca Uczeń:	Ocena dostateczna Uczeń:	Ocena dobra Uczeń:	Ocena bardzo dobra Uczeń:	Ocena celująca Uczeń:
36.	Jak korzystać ze środków masowego przekazu	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji. Odnajduje w mediach informacje na wskazany temat, analizuje je. 	<ul style="list-style-type: none"> Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>. Wie dlaczego dziennikarstwo jest zawodem zaufania publicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych. Odróżnia fakty od komentarzy. 	<ul style="list-style-type: none"> Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy. Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci. Wymienia i opisuje zasady etyki dziennikarskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji. Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami.
37.	Informacja i przekaz na wagę złota	<ul style="list-style-type: none"> Wie, czym jest reklama społeczna. 	<ul style="list-style-type: none"> Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wie, na czym polega znaczenie badania opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Odczytuje i interpretuje wyniki sondaży opinii publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.
38.	Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> Wie czym jest cyberprzestrzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zasady bezpieczeństwa w sieci. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni. Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni. 	<ul style="list-style-type: none"> Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni. Zan zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed szkodliwym oprogramowaniem. 	<ul style="list-style-type: none"> Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, gdy nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą.